

HELSINGIN KAUPUNKI
Sosiaalivirasto
Päivähoitoalue Kampinmalmi-Lauttasaari

PÄIVÄHOITOYKSIKKÖ
LOKKI-SILKKIUIKUN
VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

SYKSY 2010

SISÄLLYSLUETTELO

1. VARHAISKASVATUKSEN LÄHTÖKOHDAT JA PÄÄMÄÄRÄT LOKKI-SILKKIUIKUSSA

- 1.1. Johdanto**
- 1.2. Arvot**
- 1.3. Toiminta-ajatus**
- 1.4. Ihmiskäsitys**
- 1.5. Oppimiskäsitys**

2. KASVATUSKUMPPANUUS

- 2.1. Lapsen aloittaminen päivähoidossa**
- 2.2. Vanhempien osallisuus**
- 2.3. Lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa**

3. VUOROVAIKUTUSSUHTEET JA OPPIMISYMPÄRISTÖ

- 3.1. Toiminta-/oppimisympäristö**
- 3.2. Lapselle ominainen tapa toimia / toiminnallinen orientaatio**
- 3.3. Kielen merkitys varhaiskasvatuksessa / kielellinen ympäristö**
- 3.4. Lapsen osuus suunnittelussa**
- 3.5. Sisällölliset orientaatiot**
- 3.6. Esiopetus**
- 3.7. Kielikylpy**
- 3.8. Kansainvälisyys**
- 3.9. Mediakasvatus**

4. DOKUMENTOINTI, SEURANTA JA ARVIOINTI

1. VARHAISKASVATUKSEN LÄHTÖKOHDAT JA PÄÄMÄÄRÄT LOKISSA

1.1 Johdanto

Päiväkoti Lokki ja päiväkoti Silkkiuikku sijaitsevat Helsingissä, Lauttasaassa. Päiväkotimme ovat lähellä merta, rauhallisella ja luonnonläheisellä alueella. Hyvän sijaintimme vuoksi päiväkodeistamme on helppo tehdä retkiä sekä Espoon että Helsingin suuntaan.

Lauttasaassa asutaan usean sukupolven ajan, joten isovanhemmat ovat osa monen perheen tukiverkkoa ja mukana arjen sujumisessa.

Lokissa lapset ovat iältään 1-6-vuotiaita ja heidät on jaettu tällä hetkellä viiteen eri ryhmään, Meritähdet, Simpukat, Norpat, Valaat ja Delfiinit. Päiväkodissamme toimii ruotsin kielen kielikylpyryhmä 4-6-vuotiaille lapsille. Kielikylpyryhmässä käytetään samaa varhaiskasvatussuunnitelmaa kielikylpyyn soveltuvien menetelmin.

Silkkiuikussa lapset ovat iältään 1-6-vuotiaita jakautuen Untuviin ja Höyheniin sisarusryhmätyyppisesti.

Lokin varhaiskasvatussuunnitelma on kiteytys koko henkilöstön yhteisestä prosessista, jossa olemme pohtineet millainen lapsen hyvä arki on Lokissa ja millainen hoivan, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuus on tässä kasvattajayhteisössä ja miten se näkyy lapsen ja perheen hyvinvoinnissa. Tavoitteenamme on kulkea lapsen rinnalla ja olla mukana hänen ihmiseksi kasvamisessaan.

Esiopetuksen päämääränä korostuu oppimaan oppiminen ja jatkumo kouluun siirryttäessä.

Päiväkoti Silkkiuikku on perustettu v 2008 ja osa Lokin henkilöstöstä siirtyi Silkkiuikkuun. Tämä varhaiskasvatussuunnitelma on koko päivähoitoyksikön yhteinen, mutta koska Lokki ja Silkkiuikku toimivat eri osoitteissa ja erilaisessa ympäristössä, on oppimisympäristöt kuvattu erikseen, myös toiminta-ajatus on kiteytetty kummallekin päiväkodille.

1.2. Arvot

Toimintaamme ohjaavat arvot perustuvat lapsuuden arvostamiseen, ihmisen ja luonnon kunnioittamiseen sekä tekemisen iloon. Arvoperustaamme kuuluvat myös kaikkien ihmisten tasa-arvoinen ja oikeudenmukainen kohtaaminen.

1.3. Toiminta-ajatus

Päiväkoti **Lokin** toiminta-ajatuksena on ylläpitää ja vahvistaa lapsen luontaista kiinnostusta elämään ja luontoa kohtaan, tarjota turvallista päivähoitoa viihtyisässä ympäristössä, sekä pyrkiä luomaan avoimet ja luottamukselliset ihmissuhteet perheiden ja työntekijöiden kesken. Päiväkoti Lokissa leikillä on merkittävä asema varhaiskasvatuksessa ja tavoitteenamme on, että lapsi saa leikkiä päivittäin erilaisia leikkejä ja että menetelmät tukevat tavoitteen saavuttamista

Päiväkoti **Silkkiuikun** toiminta-ajatuksena on, että me pienen päiväkotimme turvallisessa ja hyvässä arjessa vaalimme leikin, tekemisen ja oppimisen iloa sekä tuemme lapsen yksilöllistä kasvua yhdessä kodin kanssa.

1.4 Ihmiskäsitys

Elämä on arvokasta ja sen kunnioittaminen on kaiken lähtökohta. Haluamme että jokainen lapsi kokee olevansa arvokas omana itsenään ja että hänestä huolehditaan.

1.5 Oppimiskäsitys

Oppimiskäsityksemme perustuu sosiokonstruktivistiseen oppimisteoriaan. Uusi oppiminen rakentuu aiemmin opitun pohjalta, uusi tieto ja taito muodostuvat vanhan ja uuden tiedon liittämistä tai soveltamisesta. Elinikäinen oppiminen on jatkuva prosessi jossa vuorovaikutuksen ja sosiaalisten suhteiden merkitys oppimisessa korostuu.

Haluamme ottaa huomioon myös oppimisen moninaisuuden, jossa lapsen yksilöllinen oppimistapa ratkaisee sen, mitä aistikanavaa hyödyntäen kukin lapsi oppii parhaiten. Erialaisten oppimistapojen hyödyntäminen on myös oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyä.

2. KASVATUSKUMPPANUUS

Kasvatuskumppanuus py Lokki-Silkkiuikussa perustuu neljään kasvatuskumppanuutta ohjaavaan periaatteeseen: Kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi.

Vastuu kumppanuussuhteen luomisesta ja kannattelusta on aina päivähoiton työntekijällä.

2.1. Lapsen aloittaminen päivähoitossa

Vanhemman ensikontakti päivähoitoon – päivähoitohakemuksen jättäminen

Kasvatuskumppanuus vanhempien ja päivähoiton henkilökunnan välillä alkaa jo ensi kontakteista. Perheelle annetaan riittävästi tietoa hakumenettelystä, Lauttasaaren alueen päivähoiton vaihtoehtoista sekä lapsen päivähoiton aloittamiseen liittyvistä

käytänteistä esim. aloituskeskustelu/kotikäynti, lapsen tutustumisjakso, omahoitaja. Edellä mainitusta palveluohjauksesta vastaa pääosin päiväkodin johtaja, mutta kuka tahansa päiväkodin hoito- ja kasvatushenkilöstöstä pystyy opastamaan asiakkaan asiallisesti ja kasvatuskumppanuuden hengessä palveluohjauksen piiriin.

Perhe saa päivähoitopäätöksen ja ilmoittaa, ottaako päivähoitopaikan vastaan.

Aloituskeskustelu/kotikäynti – työntekijä tutustuu lapseen ja perheeseen

Uudelle lapselle valitaan vastuukasvattaja siitä tiimistä/lapsiryhmästä, johon hänet on valittu. Vastuukasvattaja sopii perheen kanssa aloituskeskustelusta, joka pidetään päiväkodissa tai lapsen kotona jos se perheelle sopii. Vastuukasvattaja vierailee perheessä yksin tai toisen hoitajan kanssa, keskustelu käydään työpäivän aikana ja siihen varataan aikaa noin tunti.

Aloituskeskustelun runkona käytetään Lapsen vasun aloituskeskustelukaavaketta.

Pääperiaatteena keskustelussa on, että puheenvuoro on perheellä. Vanhemmat kertovat lapsestaan, päivähoitoon liittyvistä toiveistaan ja ehkä peloistaan.

Vastuukasvattaja selvittää perheelle, että hän kertoo lapsen hoitoon ja kasvatukseen liittyvät asiat tiiminsä muille jäsenille. Vastuukasvattaja sopii ajan vanhemman/vanhempien käynnille päiväkodissa.

Vastuukasvattajuus korostuu lapsen päivähoiton aloituksessa.

Vanhempi tutustuu vastuukasvattajan opastuksella päiväkotiin. Vanhemmalle esitellään päiväkoti Lokin/Silkkiuikun tilat.

Lapsen ja vanhemman yhteinen tutustumisjakso

Vastuukasvattaja on vastaanottamassa perhettä. Vanhempi/vanhemmat tutustuttavat lapsensa muihin lapsiin, aikuisiin sekä päiväkodin tiloihin. Tutustumisjakson pituudesta sovitaan perheen kanssa. Yleensä tutustumiseen varataan vähintään yksi viikko.

Lapsi aloittaa päivähoiton ja liittyy lapsiryhmään ja kasvatusyhteisöön

Vastuukasvattaja on vastaanottamassa lasta ja on lapsen lähettyvillä mahdollisimman paljon ensimmäisten päivien aikana (työvuorojärjestelyt). Perhettä kannustetaan tuomaan lapsellensa ns. turvatavaroita, jotka auttavat kannattelemaan lapsen muistikuvaa vanhemmistaan. Turvatavaroita voivat olla: valokuvat perheestä, huivi, unilelu, tutti, ”rätti” jne.

Vanhemmat liittyvät osaksi kasvatusyhteisöä ja vanhempien vertaisryhmää

2.2 Vanhempien osallisuus

Vanhempien osallisuus on kasvatuskumppanuutta ja me Lokissa ja Silkkiuikussa haluamme, että jokainen päivähoiton asiakas kokee tullessa kuulluksi ja kohdelluksi kunnioittavasti. Kuulemisen, kunnioituksen, luottamuksen ja jatkuvan vuoropuhelun henkeä luodaan ja toteutetaan ensimmäisestä kontaktista lähtien.

Kun lapsi on aloittanut päivähoiton ja hoito- ja kasvatushenkilöstö on tutustunut lapseen, käydään perheen kanssa hoito- ja kasvatussuunnitelmakeskustelu/lapsen vasu-keskustelu. Keskustelu kirjataan effican toteutussuunnitelmaan kaiken yhteisesti sovitun osalta. Keskustelussa kirjataan myös miten ja koska suunnitelmaa arvioidaan ja tavoitteita tarkastetaan.

Päivittäiset lapsen tuonti- ja hakutilanteet ovat tärkeitä hetkiä päivittäisen informaation vaihtamiseen, mutta koska hoito- ja kasvatushenkilöstö on samalla vastuussa lapsiryhmän toiminnasta ja turvallisuudesta, ei keskusteluihin voida käyttää kovin paljon aikaa kerrallaan. Keskusteluajan sopiminen on hyvä tapa saada rauhallinen keskusteluhetki suunnitelma- ja arviointikeskustelujen välillä.

kuva pihataloista

kuva isänpäiväaamiaiselta

Päiväkoti Lokissa toimii vanhempainoimikunta, jonka tehtävänä on tuoda vanhempien näkemys päiväkodin toiminnan sisältöön ja oppimisympäristöön liittyvissä kysymyksissä. Vanhempainoimikunta on tarjonnut hyvänä mahdollisuuden vanhempien verkostoitumiselle.

Esimerkki: Väistötilan piha-alueen puutteellisuus tuotti huolta myös vanhemmille, jolloin vanhempainoimikunta päätti kerätä varoja pihan rikastuttamiseksi. Valmistettiin lasten piirroksista painettu kalenteri vuodelle 2007 ja saaduilla myyntituloilla vanhempainoimikunta osti uusia, laadukkaita pyöriä, sähkömailoja ja maaleja lasten käyttöön. Lopuksi järjestettiin talkoot, jossa maalattiin erilaisia liikkumiseen innostavia ympyröitä ja ruudukoita asfalttipihaan, sekä ajorata uusille pyörille.

Vanhemmille tehdään kyselyjä säännöllisin väliajoin, joissa kysytään mm miten vanhemmat kokevat voivansa vaikuttaa toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä millaisin menetelmin he olisivat halukkaita olemaan mukana päiväkodin toiminnassa.

2.3 Lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa

Päivähoitossa olevalla lapsella on oikeus saada erityistä tukea ja kasvatusta, lähes jokainen lapsi tarvitsee jossain kehityksensä vaiheessa tukea kasvuunsa.

Kun päivähoiton työntekijälle nousee huoli jostain lapsesta, huolta tutkitaan kasvatuskumppanuuden hengessä ensin kasvattajayhteisössä ja hyvin pian sen jälkeen yhdessä vanhempien kanssa. Erityisen hoidon ja kasvatuksen tarpeet, suunnitelmat ja toteutus tehdään yhteistyössä lapsen vanhempien, erityislastentarhanopettajan ja lapsiryhmän ohjaavan kasvatushenkilöstön kanssa.

Moniammatillinen yhteistyö esim. terapeuttien kanssa on usein tarpeen kun etsitään ratkaisua lapsen auttamiseksi.

Pk Lokissa toimii positiivista vuorovaikutusta tukevat leikkiryhmät, joita ohjaavat Theraplay-koulutuksen saaneet työntekijät. Toiminta ryhmässä on hyväksyvää, hauskaa ja turvallista yhdessäoloa. Oleellista on yhdessä tekemisen ja kokemisen ilo. Leikkiryhmä tukee lapsen myönteistä mielikuvaa itsestään. Leikkiryhmän vetäjät valitsevat ryhmään osallistuvat lapset yhdessä muun hoito- ja kasvatushenkilöstön kanssa kulloisenkin tarpeen mukaan. Ryhmässä on 5-7 lasta, kaksi ohjaajaa ja ryhmä kokoontuu enintään 10 kertaa.

3. VUOROVAIKUTUSSUHTEET JA OPPIMISYMPÄRISTÖ

3.1 Toiminta-/oppimisympäristö

Oppimisympäristömme muodostaa päiväkodin fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät. Lokissa lapsiryhmiä on viisi ja lapsia 106. Kullakin ryhmällä on oma ryhmätilansa, mutta käytämme toistemme tiloja myös joustavasti uusien oppimisympäristöjen aikaansaamiseksi. Tilat ovat valoisa, avarat ja lapille turvalliset. Toimiva äänieristys luo lapsille rauhallisen leikkiympäristön. Käytössämme on ”ateljee-tila” pienkeittiöllä sekä avara, lasiseinin rajattu liikunta-/juhlasali. Tilat ovat muunneltavissa kysynnän, tarpeen ja inspiraation mukaan ja materiaalit ovat lasten ulottuvilla ja käytettävissä. Oppimisympäristön suunnittelussa lähtökohtana ovat lapsilähtöisen toiminnan periaatteet, lapsiryhmän ja yksittäisen lapsen tarpeisiin vastaaminen sekä opetuksellisten tavoitteiden saavuttamiseksi esimerkiksi vaihtuva pedagoginen materiaali ja tutkimisen välineistö.

Ulkoiluympäristönämme käytämme kahta aidattua pihaa sekä lähiympäristön metsikköä, merenrantaa. Leikkipihojen vaihteleva maasto mahdollistaa lasten erilaiset leikit, antaa mielikuvitukselle tilaa sekä takaa lapsille leikkirauhan. Luonnonläheisellä, suurella pihalla on haasteita antava kiipeilyteline liukumäkineen, keinut, paljon puita ja suuria kiviä. Käymme myös kaupungilla urbaanin kulttuurin äärellä, kirjastossa, teattereissa, museoissa jne., sillä tiedostamme elämysten kantavan voiman. Henkilökuntaa päiväkodissamme on kaksikymmentäviisi, joten vuorovaikutussuhteet päivän aikana ovat mitä moninaisimmat. Olemme kaikki rakentamassa Lokin ja Silkkiuikun hyväksyvää, turvallista, myönteistä ja toisia kunnioittavaa toimintakulttuuria. Avoimet ja luottamukselliset suhteet henkilökunnan, lasten ja vanhempien kesken tukevat hyvää ilmapiiriä, mikä taas vuorostaan antaa voimia ja edellytyksiä kaikelle kasvulle ja oppimiselle.

Fyysinen oppimisympäristömme Silkkiuikussa muodostuu paviljonkityyppisetä, suorakaiteen muotoisesta päiväkotirakennuksesta, rakennuksen eteläpuolelle rakennetusta leikkipihasta sekä koko rakennuksen mittaisesta avokuistista. Vieressä kulkee Särkiniementie ja sen takana on meri uimarantoineen ja rantapuistoineen. Sisätilat on jaettu toiminnallisesti kahteen osastoon ja ryhmätiloihin, kummallakin ryhmällä on oma sisäänkäynti sekä eteis- ja wc-tilat, yhteisenä tilana on pieni sali, jota käytetään jakotilana, sisäliikuntatilana sekä laulu- ja leikkihetkillä. Sisätilat ovat valoisa ja helposti muunneltavissa tilanteiden mukaan. Läheiset leikkipuistot sekä rantapuistot

ovat helpon matkan päässä päiväkodistamme ja käytämmekin niitä usein pienen pihamme lisänä.

3.2 Lapselle ominainen tapa toimia/toiminnallinen orientaatio

Varhaiskasvatuksessa leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen, taiteelliset kokemukset ja ilmaiseminen ovat lapselle ominaisia toiminnan tapoja.

Lapsi jäsentää kokemuksiaan ja oppii uusia asioita **leikkimällä**. Leikkiminen liittyy olennaisena ja luontevana osana lapsen elämään, se on lapsilähtöisin toiminnan tapa ja liittyy lähes kaikkeen lapsen tekemiseen. Lapsi toimii kokonaisvaltaisesti, leikkiessään hän toteuttaa itseään monipuolisesti ja toiminta sisältää usein myös liikunnallisia, taiteellisia, tutkivia ja esittäviä elementtejä. Onnistunut leikki tyydyttää parhaimmillaan monipuolisesti lapsen tarpeita; antaa iloa, onnistumisen kokemuksia, syventää itsetuntemusta, vahvistaa itseluottamusta, luo uusia oivalluksia, uutta tietoa ja taitoa. Lapsi kokee suurta iloa toimiessaan vertaisryhmässä.

Leikkimiseen kannustaminen on pk Lokin ja pk Silkkiuikun keskeinen opettamisen metodi. Pienryhmätoiminnalla ja leikkipisteillä tuemme ja rakennamme oppimisympäristöämme. Kasvattajan tehtävä vaihtelee leikkiin osallistumisesta ulkopuoliseen havainnoimiseen, aikuinen tukee ja rikastuttaa leikin sisältöä esim. mielikuvien tai välinein.

Esimerkiksi:

Lapset ovat leikkimässä kotileikkiä: He järjestävät syntymäpäiväjuhlia. Lapset pyytävät aikuista mukaan juhlaan. Aikuinen käy ”kylässä” syntymäpäivillä. Syödään kakkua, juodaan kahvia ja mehua. Aikuinen kysyy: ”mitäs kakkua te olette leiponeet?” ”Kuinka paljon synttärisankari täyttää?” ”Mitä lahjoja sankari sai?”

Kuva leikistä:

Liikkuminen lisää lapsen henkilökohtaista hyvinvointia ja oppimiskykyä. Arvostamme liikkumisen mahdollisuuksia kasvatuksellisenä voimavarana, liikkeessaan lapsi käyttää kaikkia aistejaan, kehittyy ja oppii koko ajan.

Aikuinen tarjoaa lapselle turvallisia mahdollisuuksia monipuoliseen liikuntaan ulkona ja sisällä. Välineiden turvallisuus ja monipuolisuus sekä herkkyys nähdä yksilölliset ja ikäkauteen liittyvät liikunnalliset tarpeet ovat kasvattajan toiminnan suunnittelun ja toteutuksen lähtökohtia.

Järjestämme talvisen hiihtoviikon ja luisteluviikon. Ulkoilun aikana pyöräily ja erilaiset pallopelit ovat lasten suosiossa.

Esiopetuksessa järjestetään mahdollisuus osallistua uimakouluun (toteutuu vanhempien suostumuksella).

Liikkumisessa korostuu oman kehon tuntemus ja hallinta, liikunnan tuottama mielihyvä, oppimisen ilo, yhteistyö ja itseluottamus.

Kuvia liikkumisesta/liikunnasta 4 kpl

Tutkiminen on lapselle ominaista, uteliaisuuden synnyttämää aktiivista toimintaa, jonka avulla lapsi hahmottaa ja jäsentää ympäristöään parhaimmillaan oivallusten siivittämänä.

Aikuinen tarjoaa lapselle mahdollisuuden turvalliseen tutkimiseen ja ottaa huomioon eri-ikäisten lasten erilaiset tutkimisen tavat.

Lokissa ja Silkkiuikussa ympäröivä merellinen luonto tarjoaa loputtomasti tutkittavaa, luonnonilmiöiden seuraaminen eri vuodenaikoina antaa paljon yhteistä pohdittavaa.

Esimerkki: Keväällä retket merenrantametsikköön tutkimaan muurahaisten elämää, niiden seuraaminen, koskettelu ja jäljittely antavat monia inspiraatioita tutkinnalliseen leikkiin. Rannalla saattaa aistia myös erilaisen tunnelman; kaukana horisontissa siintävät näkymät ja lähellä laineiden kantamat, meren tuomat aarteet. Heinikko ja hiekka, tuuli ja aurinko, lämpö ja liike...

Kuvia tutkimisesta 2 kpl

Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen ovat parhaimmillaan sielun ravintoa, se antaa lapselle ainutlaatuisia mahdollisuuksia tunteiden käsittelyyn ja uuden luomiseen. Taide on universaalia ja kaikkia ihmisiä yhdistävää.

Haluamme Lokissa ja Silkkiuikussa luoda innostavan ja sallivan ilmapiirin erilaisen taiteen tutkimiseen, kokemiseen ja kokeilemiseen. Aikuinen tarjoaa riittävästi erilaisia välineitä ja mahdollisuuksia sekä omalla esimerkillään opettaa lasta myös huolehtimaan välineiden kunnossapidosta sekä esteettisestä toimintaympäristöstä.

Taiteellista kokemista tuemme esimerkiksi erilaisten projektien ja teemojen käsittelyssä, retkien ja elämysten kautta sekä rohkaisten erilaisten asioiden kokeilemiseen yksin ja yhdessä.

Kuva taiteellisesta kokemisesta

3.3 Kielen merkitys varhaiskasvatuksessa/kielellinen ympäristö

Kielen merkitys varhaiskasvatuksessa on keskeinen, kieli on ajattelun ja ilmaisun väline ja siten perusta oppimiselle. Kieli on läpäisevä väline kaikkien orientaatioiden tai sisältöjen alueella.

Kielen avulla me rakennamme identiteettiämme ja maailmankuvaamme.

Haluamme, että jokainen lapsi kokee tulevansa ymmärretyksi ja että lapsen lähellä on aikuinen, joka tuntee lapsen persoonallisen tavan kommunikoida.

Leikin merkitys korostuu kielen oppimisessa, lapsi liittyy leikissä kielen toimintaan, sen avulla lapsi muotoilee leikin tarkoitusta, kuvailee leikin etenemistä ja säätelee sosiaalisia suhteita. .

Lapsi ilmaisee itseään ja ajatuksiaan leikeissä, keskusteluissa ja arkipäivän tilanteissa. Kasvattaja toimii ilmaisun tukena esimerkiksi sadutuksessa, (esimerkki dokumentoinnin yhteydessä) jossa aikuinen kirjaa lapsen sanallisen kertomuksen. Usein puheilmaisuun liittyy kehon kieli ja sanaton viestintä. Laulut ja laululeikit tuovat musiikillisen lisän, draamaleikit ja näyttelemisen/esittäminen elämyksellisen ja kokemuksellisen lisän ilmaisun laajaan kirjoon.

Aikuisen rikas kieli, sekä tekemisen, asioiden ja esineiden jatkuva nimeäminen vahvistaa lapsen passiivista sanavarastoa ja luo pohjan lapsen omalle kommunikaatiolle.

Ympäristön esineiden ja tilojen kirjallinen nimeäminen luo lapsessa uteliaisuutta ja kiinnostusta sanojen kirjalliseen muotoon.

Kuvia 3 kpl

Esimerkiksi yhdessä opetettavan laulun sanat ovat kuvitettuna lasten katselukorkeudella seinällä jo muutamia päiviä ennen laulutuokiota. Lasten kertomat ja kuvittamat tarinat ovat kaikkien nähtävillä päiväkodin käytävän seinällä ja se viestittää lapselle, että hänen kertomansa on tärkeää ja arvostettua. Päiväkodissamme olevat kaksikieliset lapset sekä kielikyöpy herättää lapsessa kiinnostusta kieleen ja sen moninaisuuteen.

Teemme Lokissa ja Silkkiuikussa kaikille 3-vuotiaille lapsille kielenkehityksen tasoa arvioivan (ns kettu-testi) kartoituksen, jonka avulla pyrimme saamaan selville, tarvitseeko lapsi joltakin kielelliseltä osa-alueelta lisätukea.

3.4 Lapsen osuus suunnittelussa

Yhteistyössä aikuisten kanssa lapset suunnittelevat ja toteuttavat arkea ja juhlaa. Yhteisestä suunnittelusta esimerkkeinä lasten toivomat retket, liikuntatuokioiden sisällöt ja teemaleikkipäivät.

Yhdessä suunnitellen kannustamme lapsia aktiivisuuteen oman toimintaympäristönsä vaikuttajina. Me aikuiset huolehdimme hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta, jossa lapselle ominainen tapa toimia on avainasemassa kaikissa sisällöllisissä orientaatioissa. Lapsi on mukana arvioimassa omaan päiväkotiansa kuuluvia asioita ja kertoo oman näkemyksensä keskustelun kautta lapsen vasua suunniteltaessa.

3.5 Sisällölliset orientaatiot varhaiskasvatuksessa - sisältöalueet esiopetuksessa

Varhaiskasvatuksen perusteissa sisällöllisillä orientaatioilla tarkoitetaan matemaattista, luonnontieteellistä, historiallis-yhteiskunnallista, esteettistä, eettistä ja uskonnollis-katsomuksellista orientaatiota. Toiminnalliset orientaatiot (vrt. edellä leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen, taiteelliset kokemukset ja ilmaisu) saavat suunniteltua sisältöä näiden sisällöllisten orientaatioiden kautta. Kasvattaja suunnittelee ja toteuttaa toimintaa ja rakentaa ympäristöä, jossa näkyvät sekä lapselle ominainen tapa toimia että sisällölliset orientaatiot.

Esiopetuksessa sisällölliset orientaatiot kiteytyvät sisältöalueiksi, joilla on juurensa eri tieteenalojen luokituksissa.

Esiopetuksen sisältöalueita ovat: Äidinkieli ja kommunikaatio, Sosiaalinen, eettinen ja uskonnollinen kasvatus, Matemaattis-luonnontieteelliset aineet ja ympäristökasvatus sekä Taito- ja taideaineet.

Oppiainejakoisen toiminnan sijaan esiopetuksessa käytetään työskentelytapoja, joissa eri sisältöalueiden tavoitteet liittyvät kulloinkin meneillään olevaan toimintaan. Teemat ja projektit auttavat yhdistämään lapselle ominaisia toimintatapoja erilaisiin sisältöalueisiin.

Esimerkiksi:

Matemaattinen orientaatio leikkiin, alle 3 vuotiaat: (esine- ja rinnakkaisleikkivaihe)

Lasketaan kuinka monta palikkaa laitetaan torniin, kuinka monta vaunua on junassa tai kuinka monta matkustajaa on vaunussa.

Matemaattinen orientaatio leikkiin, 3-5-vuotiaat (mielikuvitus- ja roolileikkivaihe)

Lapset leikkivät kauppaleikkiä, ostajalla on rahaa, mutta kaikki tuotteet voivat maksaa esim. "sata", rahan arvolla ei ole merkitystä koska leikki on keskittynyt enemmän ostajan ja myyjän rooleihin.

Matemaattinen orientaatio leikkiin, 6-vuotiaat (sääntöleikkivaihe ja looginen ajattelu)

Lapset leikkivät kauppaleikkiä, ostajalla on 5 € rahaa, ostoksilla pohditaan mitä rahalla saa jos tuotteet maksavat esim. 2€ ja 3€.

kuvia rakenteluleikistä 2 kpl

Esimerkiksi:

Luonnontieteellinen orientaatio tutkimiseen, alle 3-vuotiaat:

Retkellä lähiluontoon ihmetellään yhdessä: on satanut lunta, aurinko paistaa, aurinko meni pilveen, meri on jäässä, lumi sulaa, linnut laulavat, lehdet ovat värikkäitä, lehdet lähtevät puista, tuulee, sataa...

Luonnontieteellinen orientaatio tutkimiseen, 3-5-vuotiaat:

Aamulla satoi lunta, lapset suunnittelivat tekevänsä lumiukkoja ja lumilinnoja pihalle. Lapset huomasivat katsoessaan ikkunasta, että asfaltti pihalla oli mustaa mutta pihan ulkopuolella nurmikko oli lumessa. Päätettiin lähteä pihan ulkopuolelle ulkoilemaan. Tehtiin jälkiä koskemattomaan lumeen ja tarkasteltiin erilaisia jälkiä.

Päivittäin käytiin keskustelua säämerkeistä, mikä merkki kuvaa mitäkin säätilaa sekä merkkien käytöstä eri viestimissä. (Mediakasvatus)

Luonnontieteellinen ja matemaattinen orientaatio tutkimiseen, 6-vuotiaat:

Seurataan lämpötilan muutoksia ulkoilussa sekä lämpömittarista esim. kahden viikon ajan. Muutoksista piirretään käyrää ja vertaillaan lämpötiloja eri päivinä ja vuorokauden aikana. Seurataan palataan vielä eri vuodenaikana.

kuva tutkimisesta luonnossa

Esimerkiksi:

Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio, alle 3- vuotiaat:

Koko elämänkaari näkyy lapsiryhmässä. Lapset puhuvat: äiti odottaa vauvaa, vauva syntyy kohta, olin isomummin hautajaisissa, pappi laittoi hiekkaa arkun päälle. Tämä on orientaation sisältö, kasvattaja rohkaisee lapsia esim. leikkimään tämän sisältöalueen pohjalta.

Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio, 3-6-vuotiaat:

Lapset istuivat päiväkodin ikkunapenkillä ja keskustelivat tulevaisuudesta, ulkona satoi utuista pakkaslunta ja aurinko kimalteli lasten hiuksissa, tunnelma oli unenomainen. Toinen lapsista oli jäämässä päiväkotiin ja toinen oli siirtymässä kouluun. Lapset pohtivat eroa, tyttö sanoi: "Kurjaa kun ei voida enää olla yhdessä"

Poika sanoi: "Mutta kun me kuollaan ja kun me muututaan enkeleiksi niin sitten me voidaan olla aina yhdessä".

Tämä uskonnollis-katsomuksellinen sisältö on hyvä leikin virike.

Esimerkiksi:

Historiallis-yhteiskunnallinen orientaatio liikkumiseen, alle 3-vuotiaat:
Vietämme Kalevalan päivää ja yhteistä laululeikkituokiota, jossa leikimme vanhoja parileikkejä... ”Sinun kanssa käsityksin...”

Historiallis-yhteiskunnallinen orientaatio liikkumiseen ja tutkimiseen, 3-5-vuotiaat:

Laulujen ja perinneleikkien lisäksi tutustumme entisajan esineistöön ja vertaamme miten esimerkiksi kello on sekä teknisesti että ulkoasullisesti muuttunut.

Historiallis-yhteiskunnallinen orientaatio liikkumiseen ja tutkimiseen, 6-vuotiaat:

Laulujen, perinneleikkien ja vanhanajan esineistöön tutustumisen lisäksi teemme retken Seurasaareen ja keskustelemme ja pohdimme millaista asuminen ja eläminen on saattanut olla menneinä vuosikymmeninä. Keväällä 07 tutustuimme myös ”korealainen koti” – työpajaan Tennispalatsin Taidemuseossa ja pohdimme omia kotejamme ja koteja toisenlaisessa kulttuurissa.

3.6 Esiopetus

Esiopetuksen päämääränä on lapsen oma aktiivinen toiminta ja oppimaan oppiminen, elämäntaitojen vahvistuminen sekä kyky selviytyä muuttuvassa maailmassa. Esiopetuksessa noudatetaan Helsingin esiopetuksen opetussuunnitelmaa (2005).

Esiopetuksessakin lapsi oppii parhaiten leikkimällä, kokeilemalla, tutkimalla ja kyselemällä vuorovaikutuksessa lasten ja aikuisten kanssa. Esiopetuksen sisältöalueita ovat kieli- ja vuorovaikutus, matematiikka, etiikka ja katsomus, ympäristö ja luonnontieto, terveys, fyysinen ja motorinen kehitys sekä taide ja kulttuuri. Esiopetusta toteutetaan projektien ja teemojen avulla siten, että eri sisältöalueet yhdistyvät. Varsinaista oppiainejakoa ei ole vaan erilaisia elämän ilmiöitä tutkitaan, tehdään kokeiluja ja paljastetaan kokonaisuuden osien välisiä riippuvuussuhteita.

Lapset saavat maksutonta esiopetusta vuotta ennen koulun aloittamista, esiopetusta järjestetään 4 h päivässä ja lisäksi lapsi saa tarvitsemansa päivähoidon kattamaan perheen tarvitseman hoitoajan.

Päiväkoti Lokissa esiopetusta annetaan suomenkielisessä ryhmässä ja ruotsinkielisessä kielikylpyryhmässä. Toimintaa eriytetään vähintään seitsemän lapsen vertaisryhmässä päivittäin.

Jokaiselle esiopetuksessa olevalle lapselle tehdään esiopetuksen suunnitelma (Leops) yhdessä lapsen ja vanhempien kanssa. Leopsiin kirjataan lapsen esiopetuksen tavoitteet ja sovitaan tavoitteiden seurannasta. Keväällä käydään lapsen ja vanhempien kanssa leops-arviointikeskustelu.

Leopsit siirtyvät vanhempien luvalla kouluun toukokuun loppuun mennessä.

Esiopetus noudattaa koulujen toiminta-aikoja ja esiopetukseen osallistumisesta annetaan osallistumistodistus.

Esiopetuksen oppilashuolto

Syksyllä kartoitetaan kaikkien esiopetuksessa olevien lasten oppilashuollolliset tarpeet (esiopettajan, päiväkodin johtajan ja kiertävän erityislastentarhanopettajan keskustelu). Eteläisellä alueella toimii alueellinen oppilashuoltotyöryhmä joka moniammatillisena työryhmänä kokoontuu ja keskustelee alueen erityispiirteistä ja ajankohtaisista esiopetukseen liittyvistä asioista. Oppilashuollon tehtävä on varmistaa lapsen fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen hyvinvointi esiopetusvuoden aikana ja siirryttäessä perusopetukseen.

Alueellista esi- ja alkuopetuksen yhteistyötä toteutetaan alueen esi- ja alkuopetustyöryhmässä. Alueella on tehty yhteistoimintasuunnitelma, joka päivitetään yhteystietojen ja kyseessä olevan toimintavuoden suunnitelmien osalta syksyn ensimmäisessä kokouksessa.

kuvia esiopetuksesta 2 kpl

3.7 Kielikylpy

Päiväkoti Lokissa on ollut ruotsinkielen kielikylpyryhmä vuodesta 1995 alkaen. kielikylpy on opetusmenetelmä, jossa enemmistökieltä puhuvien perheiden lapsille annetaan päivähoitoa tai esiopetusta muulla kuin äidinkielellä. Vieraan kielen omaksuminen päiväkotikäytössä on luontevaa, koska toiminta on käytännönläheistä ja kieli on helppo yhdistää tekemiseen. Ryhmän opettajat käyttävät vain ruotsin kieltä, mutta ymmärtävät myös suomea. Lapset voivat käyttää vapaasti kumpaa kieltä tahansa.

Kielikylvyn tavoitteena on ns. toiminnallinen kaksikielisyys. Kielikylpyyn osallistuneet lapset kykenevät käyttämään sekä äidinkieltään että ruotsia vaivattomasti arkipäivän tilanteissa. Tavoitteena on myös, että päiväkodin jälkeen lapset jatkavat perusopetuksessa kielikylpyluokalla.

Pk Lokin kielikylpyryhmässä hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuus noudattaa samaa, yhdessä laadittua varhaiskasvatussuunnitelmaa muun päiväkodin kanssa.

Kielikylvyssä käytämme menetelmänä mm teematyöskentelyä (perustuu Språkplantan:iin ja Språkfrön:iin)

Teeman avulla rikastamme lapsen sanavarastoa aiheittain:

Esimerkki:

Teemana Kroppen (Vartalo): Teemaan tutustuminen aloitetaan suurimmista vartalonosista siirtyen yksityiskohtiin (Kroppen–arm-hana-fingrar-naglar).

Teema on läsnä kaikessa arjen toiminnassa. lauluhetkessä laulamme kehoon ja kehon osiin liittyviä lauluja, maalaamme ja piirrämme teemaan liittyviä asioita. Sadut, lorut ja riimit valitaan teeman mukaan. Liikuntatuokiot suunnitellaan aiheen mukaan. Teema näkyy myös muissa arjen toimissa kuten pukemisessa. Aikuinen käyttää tietoisesti teeman sanastoa, nimeää ja kertoo kehonosia puettaessa ja riisuttaessa. (Vaate-teemassa taas keskitytään enemmän vaatteiden nimeämiseen.)

Teeman avulla aikuinen varmistaa sanavaraston kehittymistä.

Kieli tulee esiin lapsen leikeissä, lapsi käyttää puheessaan ruotsinkielisiä sanoja, joita ei ehkä edes tiedä suomeksi, samoin leikin yhteydessä tulee esiin lorut ja riimit. Ulkona keinuessa lapset usein lauleskelevat ruotsinkielisiä lauluja.

Esimerkiksi kielen kehittyessä lapset päättävät yhdessä: ”Tänään leikitään ruotsiksi”.

Esimerkki: Kielikylvyssä kieli ”tarttuu” lapseen: Keskustelu tytön kanssa siitä mitä tapahtuu viikonloppuna:

Tyttö: Me mennään mökille maalaamaan.

Aikuinen: Vad ska ni måla där?

Tyttö: Me måålataan mökki.

Aikuinen: Jaha, vilken färg ska stugan bli?

Tyttö: Keltanen

Aikuinen: Gul! Fint.

Tyttö: Joo, koko mökki gul.

3.8 Kansainvälisyys

Kansainvälisyys näyttäytyy päiväkodeissamme erityisesti siinä, että useiden lasten vanhemmat ovat kansainvälisissä tehtävissä ja perheet ovat asuneet ulkomailla tai ovat muuttamassa ulkomaille tilapäisesti.

Maahanmuuttajataustaisia lapsia on päiväkodissamme tällä hetkellä vain n 5% hoidossa olevista lapsista.

Päivähoidon aloituksessa käytetään samoja menetelmiä kuin muidenkin lasten aloituksessa, aloituskeskusteluun ja hoito- ja kasvatustietoihin sekä vanhempainiltoihin on saatavissa tulkki.

Päiväkodissamme on nimetty vastuuhenkilö S2-opetukseen (S2=Suomi toisena kielenä opetus), joka on hoito- ja kasvatushenkilöstön tukena kartoitettaessa vieraskielisen lapsen kielellistä tasoa ja suunniteltaessa tukea lapsen kielelliseen kehitykseen.

Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten sosiaalinen osallistuminen ja osallistaminen otetaan huomioon arjen toimintaa suunniteltaessa.

Monikulttuuriset perheet tuovat oman panoksensa päiväkodin arkeen ja kulttuurien kohtaamiseen tuomalla tietoa ja erilaista materiaalia muista kulttuureista.

Kansainvälisyyskasvatuksemme tavoitteena on lisätä ihmisten välistä ymmärrystä elämän eri ilmiöistä, syy-seuraus-suhteista, ihmisen käyttäytymisestä ja kommunikation säännöistä. Tulevaisuudessa opiskelijavaihto myös varhaiskasvatukseen piirissä pääsee käyntiin ja ehkä piankin saamme ulkomaisen opettajan myös Lokkiin harjoittelemaan.

3.9 Media ja viestintä

Media on yhä suurempi osa arkeamme, moninaisten medialaitteiden käyttö sekä erilaisten mediaviestimien sisältö täyttää arkikeskustelujamme myös päiväkodissa. Median välityksellä lasten maailmaan tulevat mielikuvitusshahmot antavat aineksia moniin leikkeihin. Aikuisten osaksi jää arvomaailmojen pohdinta lasten kanssa. Päiväkotimme lapsilla on mahdollisuus mediataitojen opetteluun esimerkiksi pedagogisten tietokonepelien välityksellä sekä muilla oppimista tukevilla ohjelmilla.

Opettelemme myös etsimään lehdistä säämerkkejä ja karttoja. Osallistumme mediakasvatusta tukevaan toimintaan, jossa käytetään menetelmänä esimerkiksi animaatiotyöpajaa. Hankkeen myötä mediakasvatus halutaan nähdä hyvänä opetuksen, kasvatuksen ja sosiaalisten taitojen välineenä. Mediakasvatus on myös aihe vanhempien kanssa käytäviin keskusteluihin, tällöin korostuu aikuisen vastuu ja pyrkimys lasten turvalliseen mediankäyttöön.

4. DOKUMENTOINTI, SEURANTA JA ARVIOINTI

Dokumentoinnin tavoitteena pidämme päiväkotitoiminnan ja sen sisällön näkyväksi tekemistä: Mitä arjessa tapahtuu? Mitä lapset leikkivät? Miten he leikkivät, kenen kanssa, mitä keskustelevat, syntykö uusia ideoita?

Tallennamme lasten tekemisiä, oivalluksia ja ajatuksia, joiden pohjalta me varhaiskasvattajat voimme olla lasten tukena rakentamassa lapsille mielekkäitä ja innostavia arkikokemuksia ja taas uusia oppimisympäristöjä.

Dokumentointi on väline tutustua lapseen ja ennen kaikkea se on pohja toiminnan suunnittelulle, toiminnan arvioinnille ja laadun tarkastelulle.

kuva dokumentoinnista

Etsimme ja kokeilemme erilaisia dokumentoinnin hyviä käytänteitä. Arjessa kirjaamme tapahtumia, leikkihetkiä, lasten lausahduksia ja ajatuksia. Leikkejä, arjen tilanteita ja juhlia valokuvataan. Eteistilojen kiinnityspinnat täyttää vuodenvuorokiertoon pohjautuvat tapahtumakalenterit, josta lapset, vanhemmat, henkilökunta sekä vierailijat voivat tutustua valokuvain dokumentoituun arkeen ja juhlaan.

Lokissa on osittain käytössä portfolio-kansiot, joihin kerätään lasten töitä (isommat lapset valitsevat itse mitä kansioon laitetaan). Lapset voivat katsella omia tuotoksiaan pitkältikin aikaväliltä ja huomata omaa oppimistaan. Käytämme yhtenä dokumentoinnin muotona sadutusta.

Esimerkki:

”Siellä se asuu, prinssi ja yks prinsessa ja sitte siel on myös kuningas. Sitten se prinsessa menee aina kerään kukkia ja sitten joskus se kerää myös lehtiä. Joskus

se prinsessa menee ostoksille ja joskus se prinssi menee ruokakauppaan ostaan ruokaa, kun prinsessa pyytää.
Sitten myös se kuningas on joskus tietokoneen ääressä ja tekee vähän töitä, niinku meidän isä.
Sitten myös joskus se prinsessa käy läheisessä kaupassa ostamassa yhen jätskin.”

Oman työn pohtiminen ja arviointi auttavat kasvattajaa toimimaan tietoisesti eettisesti ja ammatillisesti kestävien toimintaperiaatteiden mukaisesti. Esimiehen kanssa käytävät kehityskeskustelut toimivat hoito- ja kasvatushenkilöstön henkilökohtaisen ammatillisen kehittymisen tukena.

Tiimipalaverit pidetään kerran viikossa tai kerran kahdessa viikossa ja silloin ryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstö reflektoi, suunnittelee, arvioi ja kehittää toimintaa. Kasvattajayhteisö arvioi ja kehittää toimintaa yhteisissä pedagogisissa keskusteluissa n kerran kuukaudessa sekä kaksi kertaa vuodessa toteutettavilla kehittämispäivillä.